

1 (Sem-4) POL 2

2025

POLITICAL SCIENCE

Paper : POL0400204

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Choose the correct option of the following : $1 \times 8 = 8$

তলত দিয়াবোৰৰ শুন্দি বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

(a) Rawls' concept of the 'original position' involves which of the following?

তলত উল্লিখিত কোনটো ৰ'লচ'ৰ 'মূল অৱস্থা'ৰ ধাৰণাৰ
অন্তর্গত ?

(i) A state of nature

প্ৰাকৃতিক অৱস্থা

(ii) A condition of anarchy

নৈৰাজ্যৰ অৱস্থা

(2)

(iii) A hypothetical social contract under a 'veil of ignorance'
 'অজ্ঞতাৰ পৰ্দা'ৰ তলত এক কান্নলিক সামাজিক চুক্তি

(iv) A capitalist economy
 পুঁজিবাদী অথনীতি

(b) According to John Rawls, which of the following is the 'first virtue of social institutions' ?
 জন ৰ'লচ্ৰ মতে তলত উল্লিখিত কোনটো 'সামাজিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ প্ৰথম গুণ' ?

(i) Efficiency
 কাৰ্যক্ষমতা

(ii) Equality
 সমতা

(iii) Justice
 ন্যায়

(iv) Liberty
 স্বাধীনতা

A25/819

(Continued)

(c) Who among the following is associated with 'multiculturalism' ?
 তলত উল্লিখিত কোনজন 'বহুসংস্কৃতিবাদ'ৰ লগত জড়িত ?

(i) John Rawls
 জন ৰ'লচ্

(ii) John Locke
 জন ল'ক

(iii) Thomas Hobbes
 থমাচ হবচ

(iv) Will Kymlicka
 উইল কিমলিকা

(d) What are the universal human rights?
 সাৰ্বজনীন মানৱ অধিকাৰসমূহ কি কি ?

(i) Local laws
 স্থানীয় আইন

(ii) Basic freedoms
 মৌলিক অধিকাৰ

(iii) Economic plans
 অৰ্থনৈতিক পৰিকল্পনা

(iv) National laws
 বাস্তুয় আইন

A25/819

(Turn Over)

(4)

(e) What does egalitarianism primarily mean?

সমানতাবাদে মূলত কি বুঝায় ?

(i) Freedom of speech

বাক্ত স্বাধীনতা

(ii) Equal rights for all

সকলোরে সম-অধিকার

(iii) Rule of law

আইনৰ শাসন

(iv) Economic growth

আর্থিক বিকাশ

(f) Who among the following is associated with the concept of sovereignty?

তলত উল্লিখিত কোনজন সার্বভৌমত্বৰ ধাৰণাটোৱ লগত জড়িত ?

(i) Jean Bodin

জিন বডিন

(ii) J. J. Rousseau

জে. জি. রুছ'

(iii) Thomas Hobbes

থমাচ হবচ

(iv) All of them

ওপৰৰ সকলোৰোৰ

(5)

(g) Which Revolution is associated with the establishment of the modern Nation-State system?

আধুনিক জাতি-বাট্টি ব্যৱস্থা প্রতিষ্ঠাৰ লগত কোনটো বিপ্লৰ জড়িত ?

(i) The American Revolution

আমেৰিকান বিপ্লৰ

(ii) The French Revolution

ফৰাসী বিপ্লৰ

(iii) The Glorious Revolution

গৌৰৱময় বিপ্লৰ

(iv) The Russian Revolution

ৰাশিয়ান বিপ্লৰ

(h) Which philosopher is associated with the concept of Civil Disobedience?

তলত উল্লিখিত কোনজন দার্শনিক আইন অমান্যৰ ধাৰণাটোৱ লগত জড়িত ?

(i) John Locke

জন ল'ক

(ii) Mahatma Gandhi

মহাত্মা গান্ধী

(iii) B. R. Ambedkar

বি. আর. আমেদকাৰ

(iv) Thomas Hobbes

থমাচ হবচ

2. Answer the following questions (any six) :

$$2 \times 6 = 12$$

তলৰ যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is the main idea of the 'difference principle' in Rawls' theory?

ৰ'লচ'ৰ তত্ত্বত 'পাৰ্থক্য নীতি'ৰ মূল ধাৰণাটো কি ?

(b) What is meant by 'spontaneous order' in Hayek's thought?

হায়েকৰ চিন্তাধাৰাত 'স্বতঃস্ফূর্ত শৃংখল' বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(c) What is the difference between procedural equality and substantive equality?

প্ৰক্ৰিয়াগত সমতা আৰু প্ৰকৃত সমতাৰ মাজত পাৰ্থক্য কি ?

(d) What is the central idea of anarchism as a political philosophy?

বাজনেতিক দশন হিচাপে নৈৰাজ্যবাদৰ মূল ধাৰণাটো কি ?

(e) Mention two features of multiculturalism.

বহুসংস্কৃতিবাদৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা ।

(f) Mention the significance of the Treaty of Westphalia.

ৱেষ্টফেলিয়া সংঘৰ্ষ তাৎপৰ্য উল্লেখ কৰা ।

(g) Name two international organizations which influence the national policies of the States.

ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ বাস্তুীয় নীতিত প্ৰভাৱ পেলোৱা দুটা আন্তঃবৰ্তীয় সংগঠনৰ নাম লিখা ।

(h) What is the relation between climate change and human rights?

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু মানৱ অধিকাৰৰ মাজত সম্পর্ক কি ?

(8)

(i) How do you understand background inequalities?

পশ্চাদ্মূলক অসমতা বুলিলে কি বুজা ?

(j) What is differentiated rights?

পৃথকীকৃত অধিকার কি ?

3. Answer the following questions (any four) :

$$5 \times 4 = 20$$

নিম্নলিখিত যি কোনো চারিটা প্রশ্নের উত্তর লিখা :

(a) Discuss the two principles of justice as given by Rawls. How do you think these two principles are related to his idea of the 'original position'?

ব'লচ'ব ন্যায়তত্ত্বের নীতি দুটা আলোচনা করা। এই নীতি দুটার সৈতে তেওঁৰ 'মূলৰ অৱস্থা'ৰ ধাৰণাটো কেনেকৈ জড়িত বুলি তুমি ভাবা ?

(b) How does Hayek's view on justice differ from Rawls?

হায়েকৰ ন্যায়ৰ ধাৰণাটো ব'লচ'ব ন্যায়ৰ ধাৰণাতকৈ কেনেকৈ পৃথক ?

(9)

(c) Explain Lockean notion of negative freedom.

জন ল'কৰ নঞ্চার্থক স্বাধীনতাৰ ধাৰণাটো বৰ্ণনা কৰা।

(d) Discuss the significance of substantive equality in addressing social inequalities.

সামাজিক অসমতা সম্বোধনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰকৃত সমতাৰ তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা।

(e) Is there a conflict between the concept of freedom and equality in a democratic society? Discuss.

এখন গণতান্ত্ৰিক সমাজত সমতা আৰু স্বাধীনতাৰ ধাৰণাৰ মাজত সংঘাত আছে নেকি ? আলোচনা কৰা।

(f) How do you understand the question of diversity within multiculturalism?

বহুসংস্কৃতিবাদৰ অন্তৰ্গত বিভিন্নতাৰ প্ৰশ্নটো কেনেকৈ বুজি পোৱা হয় ?

(g) What are the key components of a modern Nation-State?

আধুনিক জাতি-বাট্ৰ মূল উপাদানসমূহ কি কি ?

(10)

(h) Discuss the difference between distributive justice and global justice.

বিতরণমূলক ন্যায় আৰু গোলকীয় ন্যায়ৰ মাজৰ পাৰ্থক্য আলোচনা কৰা ।

4. Answer the following questions (any two) :

$$10 \times 2 = 20$$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ ধি কোনো দুটোৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Critically discuss Amartya Sen's notion of development as freedom.

অৰ্মত্তি সেনৰ স্বাধীনতা ক্রপত বিকাশৰ ধাৰণাটোৰ সমালোচনাঞ্চক আলোচনা কৰা ।

(b) What is global justice? Discuss some of the reasons which establish the importance of global justice in the contemporary world. $5+5=10$

গোলকীয় ন্যায় কি ? সমসাময়িক বিশ্বত গোলকীয় ন্যায়ৰ গুৰুত্ব প্ৰতিষ্ঠা কৰা কিছুমান কাৰণ আলোচনা কৰা ।

(c) Discuss the relation between liberal democracy and multiculturalism.

উদাৰবাদী গণতন্ত্ৰ আৰু বহুসংস্কৃতিবাদৰ মাজৰ সম্পর্কটো আলোচনা কৰা ।

(11)

(d) What is globalization? Evaluate its impact on State sovereignty. $5+5=10$

বিশ্বায়ন কি ? বাস্তুৰ সাৰ্বভৌমত্বৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ মূল্যায়ন কৰা ।

(e) Discuss the consent theory of political obligation.

ৰাজনৈতিক বাধ্যবাধকতাৰ স্বামতি তত্ত্বটো আলোচনা কৰা ।

★ ★ ★